

П. І. Мігірін,

Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ДО МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

У пропонованій статті розглядаються питання, пов'язані з проблемами іношомовної підготовки студентів немовних спеціальностей в процесі міжкультурної інтеграції шляхом формування у них мовної, мовленнєвої і соціокультурної компетенцій.

Ключові слова: міжкультурна інтеграція, професійна іношомовна підготовка, соціокультурна компетенція, засоби спілкування, багатонаціональний простір, когнітивний процес, іношомовна комунікативна компетентність.

В данной статье рассматриваются вопросы, связанные с проблемами иноязычной подготовки студентов немовных специальностей в процессе межкультурной интеграции путем формирования у них языковой, речевой и социокультурной компетенций.

Ключевые слова: межкультурная интеграция, профессиональная иноязычная подготовка, социокультурная компетенция, средства общения, многонациональное пространство, когнитивный процесс, иноязычная коммуникативная компетентность.

This article deals with the issues related to the problems of technical students foreign language training in the process of intercultural integration by means of forming their language and speech competences, social and cultural ones as well. Today foreign language training is an integral component of education, it is not only an indicator of high cultural level of the personality, but also the key to his/her successful professional activity. It is pointed out in a typical foreign language programme for higher education that the purpose of learning foreign language is to master it as a means of communication that promotes the development of students' ability to use it in terms of interaction in multicultural and multinational space. Therefore, the problem of forming foreign language communicative competence (FLCC) of technical students gained special importance and has become the subject of a number scientific studies.

The article examines some peculiarities of forming FLCC of technical colleges students by using the active methods of teaching and reveals the essence of intercultural communication and practical importance of social and cultural competence and tolerance in today's multicultural world. These active methods contribute to stimulating perceptive activities of students; they are based mainly on dialogues, involving the free exchange of ideas on how to solve a particular problem and are characterized by a high level of students' activity. Moreover, these techniques provide a solution of educational problems in various aspects: they develop creative abilities and non-standard mentality; create a positive learning motivation, effective assimilation of large amounts of educational information; promote the development of communicative and emotional areas of students; contribute to the development of cognitive processes – language, memory, thinking, help to reveal personal and individual capabilities of each student.

Key words: intercultural integration, professional foreign language training, social and cultural competence, means of communication, multinational space, cognitive process, foreign language communicative competence.

Постановка проблеми. Сучасна епоха ознаменована поступовим входженням України у світову спільноту, що обумовлює проблему освоєння культурних особливостей інших країн. Підвищення інтересу до проблем міжкультурної комунікації пов'язане з процесами глобалізації, що виражаються не лише в процесах бізнес-інтеграції, але й у розширенні інформаційного простору, розвитку нових інформаційних технологій, зміцненні ділових і особистих контактів.

Усвідомлення приналежності до єдиного світового простору вимагає освоєння його культурного контексту і досягнення розуміння між носіями різних культур. Нині в умовах інтеграції України до Європейського простору зростають вимоги до майбутніх фахівців, які передбачають не лише високий рівень знань і вмінь за фахом, але й володіння іноземною мовою (ІМ). Навчання ІМ стає невід'ємним компонентом освіти, а володіння іноземною мовою – не лише показником високого культурного рівня особистості, а й запорукою її успішної професійної діяльності. З огляду на це, проблема формування іношомовної комунікативної компетентності (ІКК) студентів немовних спеціальностей набула особливої актуальності й стала предметом низки наукових досліджень.

Аналіз досліджень. У типовій програмі з іноземної мови для вищих навчальних закладів, розроблених згідно із загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти, зазначено, що метою навчання ІМ у ВНЗ є оволодіння мовою як засобом комунікації, який сприяє розвитку у студентів здатності використовувати її як інструмент спілкування для взаємодії у багатонаціональному й полікультурному просторі та набуття професійно спрямованої іношомовної компетентності.

Проблему формування ІКК у студентів немовних спеціальностей висвітлено у працях Л. Борозенця, Н. Гавриленко, О. Григоренко, Е. Комарова, Н. Кучеренко, О. Фадейкіна та ін.; методику формування ІКК досліджували вітчизняні та зарубіжні вчені-методисти, а саме: І. Бащенко, В. Гнаткевич, Н. Катрич, Е. Мірошніченко, Ю. Солодовнікова, О. Тарнопольський, Р. Елліс (R. Ellis), І. Нейшн (I. Nation), Н. Шмітт (N. Schmitt), В. Віддовсон (W. Widdowson) та ін. Вчені зазначають, що ІКК є невід'ємною складовою підготовки студентів технічних ВНЗ, оскільки сприяє продуктивній взаємодії з навколишнім світом, тобто успішному професійному становленню майбутнього фахівця. Тому перед вищою школою виникла потреба пошуку і впровадження у практику актуальних методів навчання ІМ, які сприятимуть формуванню ІКК у студентів немовних спеціальностей.

Постановка мети дослідження. Мета статті – розглянути особливості формування ІКК студентів немовних спеціальностей за допомогою активних методів навчання, розкрити сутність міжкультурної комунікації та практичне значення соціокультурної компетентності та толерантності в сучасному полікультурному світі.

Виклад основного матеріалу. Сучасний світ все більше набуває глобалізованого характеру існування.

Спостерігається тенденція до встановлення зв'язків між різними регіонами земної кулі на основі міжнародного розподілу праці, що веде до розвитку міжнародної інтеграції та інформаційного обміну, посилення взаємодії і взаємовпливу народів, країн, цивілізацій.

Особливого статусу набувають зносини між цивілізаціями, в основі усіх цих відносин лежить міжкультурна комунікація, адже потреба народів у прагненні пізнати духовний світ одне одного призводять до інтенсифікації комунікативних процесів, що набувають системного характеру. Тільки шляхом знаходження консенсусу людство зможе вирішити глобальні проблеми і захиститися від самознищення. Водночас відбувається глобалізація культури, пов'язана з проце-

сом інтеграції окремих етнічних культур у єдину світову культуру на засадах розвитку засобів комунікації, економічних зв'язків, соціальних перетворень тощо [3, с. 332].

Стає більш очевидним, що разом з економікою і політикою міжкультурна комунікація є важливим чинником регуляції як внутрішнього життя, так і взаємин між країнами. І як показує практика, багато наших співвітчизників виявилися не готові до міжкультурних контактів, вони слабо усвідомлюють свої і чужі національно-культурні особливості.

Сучасному суспільству потрібні фахівці з міжнародної і міжкультурної комунікації, які б володіли професійно орієнтованими мовними знаннями і вміннями, а також могли б ефективно працювати з діловими партнерами при укладанні контрактів, організації виставок, ярмарків, налагодженні і розвитку міжкультурних контактів на всіх рівнях. Вузівська освіта в даний час покликана сприяти підготовці спеціалістів, що усвідомлюють зростаючу глобальну взаємозалежність між народами і націями, розуміють необхідність міжнародної солідарності та співпраці і готових до конструктивної участі в діалозі культур народів, країн, регіонів і континентів.

Час вимагає вносити докорінні зміни у методику викладання іноземних мов та переходити від теоретичних знань до практичних курсів, руйнувати хибні культурні стереотипи радянських часів.

Положення, покладені в основу сучасного навчально-виховного процесу немовних вищих навчальних закладів, орієнтовані на досягнення практичної мети для професійного спілкування – сформувати у студентів загальні та професійно орієнтовані іншомовні комунікативні мовленнєві компетенції для забезпечення їх ефективного спілкування в академічному та професійному середовищі. Формування іншомовної компетентності для студентів технічних спеціальностей забезпечується через зміст навчання, його тематичну організацію.

Категорія підходу має розглядатися з позиції викладача. В центрі навчання знаходиться студент як особистість із своїми неповторними індивідуально-психологічними особливостями, здібностями, інтелектом, мотивами і потребами. Мета навчального процесу і кожного заняття визначається з позиції кожного студента і групи в цілому. Викладач повинен максимально повно враховувати індивідуально-психологічні, національні, гендерно-вікові, статусні особливості студентів, що має відбуватися через зміст і форму навчальних завдань, через характер спілкування із студентом. Нагальним є зміщення пріоритету з надмірного акцентування помилок, невдалих дій на навіть незначні досягнення з метою підтримки, спрямування і стимулювання інтелектуальної активності студента [5, с. 97].

Орієнтування вищих навчальних закладів на формування у студентів умінь іншомовної ділової міжкультурної комунікації вимагає вирішення низки питань, що стосуються оптимальної організації процесу навчання іноземної мови (ІМ) відповідно до сучасних вимог та реальних умов навчання ІМ професійного спрямування. Нині визнання особистісно орієнтованого підходу в якості нової парадигми освіти й виховання призвело до змін у постановці цілей та відборі змісту, принципів і технологій навчання ІМ. Особистісно орієнтований підхід уможлиблює впровадження у практику навчання ІМ студентів немовних спеціальностей **активних форм і методів** навчання, які мають ряд переваг, оскільки вони ставлять студентів в активну позицію, що передбачає не лише засвоєння знань з мови, а й сприяє навчанню професійно орієнтованого спілкування [4].

Активні методи навчання – це методи, що стимулюють пізнавальну діяльність студентів. Вони будуються, в основному, на діалозі, який передбачає вільний обмін думками про шляхи вирішення тієї чи іншої проблеми, спонукаючи студентів постійно і свідомо вдосконалювати свої мовні і мовленнєві навички і вміння для реального іншомовного спілкування. Саме таке навчання загальноприйнято вважати «найкращою практикою навчання» у сучасному ВНЗ [8, с. 297].

Основна мета активних методів навчання ІМ – формування ІКК студентів, а всі інші цілі (освітня, виховна, розвивальна) реалізуються в процесі здійснення цієї головної мети. До активних методів, що використовуються у практиці навчання ІМ належать: «Мозковий штурм», «Кейс-стаді», ділові ігри, дискусії, дебати, метод проєктів, Інтернет-технології, «Аналіз ситуацій», тренінги і т.д. Окрім того, ці методи забезпечують вирішення освітніх завдань у різних аспектах: підвищення пізнавальної активності студентів; сприяють розвитку творчих здібностей та нестандартності мислення; допомагають активізувати самостійну діяльність; сприяють розвитку комунікативно-емоційної сфери особистості студента; формують позитивну навчальну мотивацію, ефективне засвоєння великого обсягу навчальної інформації; сприяють розвитку пізнавальних процесів – мови, пам'яті, мислення; допомагають розкрити особистісно-індивідуальні можливості кожного студента [8, с. 298].

Спостереження дослідників та власний педагогічний досвід підтверджують той факт, що ефективним засобом та однією з прогресивних форм організації навчально-виховного процесу й забезпечення інтенсифікації процесу навчання ІМ на сьогодні залишається реалізація комунікативних ситуацій у ролі-вих та ділових іграх, метою яких є формування у студентів **міжкультурних професійно орієнтованих умінь** не тільки в говорінні, але й у читанні, аудіюванні, письмі під час розв'язання ними різноманітних проблем ділового та повсякденного життя. Запровадження ігрових форм, методів і прийомів навчання з використанням парних, групових, колективних форм роботи студентів нам видається надзвичайно важливим для забезпечення ефективного навчання іншомовної ділової міжкультурної комунікації.

Питання використання гри як засобу інтерактивного навчання у межах навчально-виховного процесу не є новим. Ефективність застосування ігор у навчанні ІМ підтверджена численними науковими дослідженнями. Ігровий метод навчання сприяє вирішенню важливих методичних завдань, а саме: створення психологічної готовності студентів до іншомовного спілкування; забезпечення багатократного повторення мовного і мовленнєвого матеріалу; тренування у виборі необхідного мовленнєвого варіанту, що сприяє забезпеченню природної адаптації до нового соціального середовища і навчальної діяльності й готує студентів до реального іншомовного спілкування. Виконання різноманітних вправ поєднує мовне тренування з мовленнєвою практикою, що забезпечує перехід від свідомого вивчення мови до автоматизації мовленнєвих дій і формування сталих мовленнєвих навичок.

Метод аналізу конкретних ситуацій «Кейс-стаді» є одним з найбільш ефективних серед активних методів навчання ІМ. Цей метод дозволяє спиратися на міждисциплінарні зв'язки, створюючи наближене до реальності професійне середовище, що допомагає поєднати навчання ІМ із використанням студентами набутих ними професійних навичок та вмінь.

Наближеність до реальних ситуацій, безсумнівно, підвищує вмотивованість студентів, дозволяючи зняти або подолати психологічні бар'єри, які можуть виникати при відпрацюванні аналогічних мовних навичок у традиційному навчальному середовищі в аудиторії. Як показує практика, студенти більш відповідально й творчо готуються до розбору «кейсу», виконуючи певну кількість навчальних завдань, які зазвичай сприймаються ними формально [6, с. 212].

При розробці «кейсу» викладач має, в першу чергу, поставити цілі, які визначаються мовними компетенціями, а потім ті цілі, що визначаються професійними знаннями і навичками. Останні повинні бути присутніми тільки в обсязі, доступному студентам і не мають викликати у них професійних труднощів. Інакше увагу студентів буде переключено з вивчення ІМ на рішення професійного завдання шляхом пошуку відсутніх знань, умінь і навичок в області професії [5].

Отже, у навчанні іноземної мови професійного спрямування у вищих технічних навчальних закладах (ВТНЗ) *особистісно орієнтований підхід* реалізується у предметній діяльності студентів із вивчення спеціальності і, відповідно, поєднується з *діяльнісно орієнтованим підходом* до навчання.

Обидва підходи інтегруються в *особистісно діяльнісний підхід*, який повністю відображає змістовну і процесуальну повноту професійної підготовки студентів, що забезпечує умови для їхнього розвитку і саморозвитку.

Втілення особистісно діяльнісного підходу в іншомовну освіту студентів технічних спеціальностей створює умови для вільного переміщення студентів, викладачів, науковців, менеджерів освіти між вищими навчальними закладами в межах Болонського простору. Це забезпечує доступ студентів до різних навчальних можливостей, навчальних послуг, їхню участь у інтегрованих навчальних, дослідних і виховних програмах, отримання подвійних дипломів, залучення до програм з наукового обміну, здійснення наукових проєктів і перепідготовки [4].

В сучасних умовах проблема міжнаціонального взаєморозуміння набуває особливої значущості. Міжкультурна комунікація здатна водночас призводити як до позитивних, так і до негативних наслідків. З одного боку, здійснення міжкультурної інтеграції сприяє збагаченню національних культур. В той же час цей процес може представляти небезпеку забуття і витіснення власних культурних витоків [2].

Орієнтуючись на сучасні тенденції мовної освіти, висвітлені у Загально-європейських рекомендаціях Ради Європи з мовної освіти, відповідно до яких головна мета навчання ІМ полягає в тому, щоб «...сприяти розвитку цілісної особистості того, хто вивчає мову, та його самоусвідомленню шляхом збагачення досвіду, розуміння відмінностей між іншими мовами та культурами» [1, с. 54], є доцільним навчити іншомовної ділової міжкультурної комунікації студентів українських ВНЗ на рівні європейських стандартів.

Звідси загальноприйнятий нині висновок про необхідність глибоко знати специфіку суспільного і культурного життя країни, мова якої вивчається.

Згідно з лінгвокраїнознавчим підходом процес навчання іноземної мови будується як процес пізнання студентами іншої культури, відбувається зміщення акцентів у навчанні з розвитку виключно мовленнєвих вмінь на формування соціокультурної компетенції (СКК). Отже, СКК є обов'язковим складником іншомовної комунікативної компетенції і компонентом змісту навчання іноземної мови у вищих навчальних закладах.

Сформована у вищій школі СКК створює основу для розвитку різновидів соціокультурної компетенції професійно-профільного характеру, а також для самостійного вивчення інших країн, народів, культурних спільнот [7, с. 35]. Розбіжності знань мови і культури, невідповідності норм поведінки можуть викликати неприйнятність або негативне ставлення до чужого стилю життя і створити перешкоди для порозуміння комунікантів-представників різних культур. Щоб запобігти виникненню таких бар'єрів, необхідно озброїти студентів певним обсягом лінгвокраїнознавчих знань, які реалізуються, в першу чергу, через лексичні одиниці з національно-культурним компонентом.

Важливим виразником інформації слугує жестикуляція. Проте однакові жести в різних культурах можуть мати відмінний етичний зміст. Так, великий палець руки, піднятий догори, для українця, як і для більшості європейців, означає «дуже добре», «класно», «супер». В Америці за його допомогою зупиняють авто на дорозі, а ось у Новій Зеландії тлумачать як сексуальну образу. Цей жест має й різні цифрові значення: для італійців та французів це «один», для англійців і американців – «п'ять». Одяг, макіяж також належать до елементів етикету, а тому є предметом уваги в міжкультурних контактах. Наприклад, слов'янські жінки, на відміну від західно-європейських та американських, у буденному житті використовують багато косметики, прикрас, носять вишукане вбрання і високі підбори. Іноземці, потрапляючи до України чи Росії, почувуються розгублено через те, що не знають, який одяг і коли потрібно носити, щоб не бути надмірно урочистими (overdressed) або, навпаки, не мати простакуватого вигляду (underdressed).

Лінгвістичний аспект передбачає вивчення мовних відмінностей, які можуть впливати на комунікацію між носіями різних мов. Існує чимало між-мовних омонімів, значення яких у різних мовах не збігаються. Наприклад, в українській мові *ректор* – керівник вищого навчального закладу, а в англійській та деяких інших *rector* – це глава духовної семінарії, а також парафіяльний священник, пастор. Англійці називають священника *minister*, тоді як у більшості європейських мов *minister* – член уряду, вища посада в органах виконавчої влади; а от *ректор* університету англійською *chancellor* або *president* (особливо у США). Колектив викладачів в університетах США та Європи іменують *faculty*, що не можна плутати з поняттям «факультет», яке там передають як *college*, *school* або *department*. Хоча найчастіше *department* – це університетська кафедра. Словом *коледж* в Америці часто називають вищий навчальний заклад, тобто університет, а в Україні – заклад довузівської, переважно середньої спеціальної освіти. Англійське *aspirant post* – це не аспірант, а взагалі людина, яка прагне досягти чого-небудь. Це слово може вживатися в незрозумілому для слов'янської культури контексті *presidential aspirants* – кандидат на пост президента, а от *post-graduate student* – це і є *аспірант* в англомовному варіанті.

В нашому університеті в групах поглибленого вивчення іноземної мови навчання спрямоване на опанування широких культурних тем (спосіб/стиль життя) та освітніх традицій. Студенти поглиблюють знання про правила етикету (проживання у сім'ї закордоном, запрошення у гості, норми поведінки у гостях), про можливості отримання освіти та працевлаштування, про етнічні та релігійні особливості країни. Одночасно студенти вчаться застосовувати у мовленні формули вираження власної думки, згоди або некатегоричної незгоди, аргументації, опановуючи мовні засоби, за допомогою яких можна представляти свою країну і культуру на міжкультурному рівні, бути гідом, консультувати і допомагати закордонним гостям у ситуаціях повсякденного спілкування.

Для формування соціокультурної та лінгвокраїнознавчої компетенції широко використовуються творчі, проєктні, групові, інтерактивні форми роботи студентів.

Отже, тісний зв'язок і взаємозалежність викладання іноземних мов та міжкультурної комунікації сьогодні проявляється в тому, що кожен урок іноземної мови – це перетин культур, оскільки кожне іноземне слово відображає частину іншомовного світу, чужу культуру. Крім того, за кожним словом стоїть зумовлене національною свідомістю світосприйняття, що веде до необхідності вивчення мови у нерозривному зв'язку зі світом і культурою народів, які розмовляють цими мовами.

Як підсумок слід зазначити, що окреслені та інші актуальні проблеми міжкультурної інтеграції як соціального явища та навчальної дисципліни, її різні аспекти та перспективи, питання виховання соціокультурної компетентності та толерантності сучасної молоді в умовах нестримної інформатизації та глобалізаційних процесів мають отримати широке наукове висвітлення і стати предметом подальших наукових досліджень.

Література:

1. Згуровський М. З. Болонський процес: головні принципи та шляхи структурного реформування вищої освіти України / М. З. Згуровський. – К.: НТУУ «КПІ», 2009. – 54 с.
2. Зиновьев Д. В. Социокультурная толерантность – ее сущностные характеристики / [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://res.krasu.ru/paradigma/1/6.htm/>.
3. Кирабаев Н. С. Глобализация и мультикультурализм / Н. С. Кирабаев. – М.: Издательство РУДН, 2009. – 332 с.
4. Куріч М. А. Використання інтерактивних технологій на уроках іноземної мови / М. А. Куріч // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/>.
5. Лозова В. І. Стратегічні питання сучасної дидактики / В. І. Лозова // Розвиток педагогічної і психологічної науки в Україні: Ч.І. – Харків: ОВС, 2012. – С. 96–97.
6. Пассов Є. І. Комунікативний метод навчання іншомовному мовленню / Є. І. Пассов. – К.: Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2007. – 212 с.
7. Сініцина В. В. Розвиток професійно спрямованих комунікативних навичок студентів у процесі вивчення ділової англійської мови / В. В. Сініцина. – Донецьк: Науково-методичний збірник. – Вип. 4. – 2009. – 35 с.
8. Сумцова О. В. Формирование иноязычной коммуникативной компетенции студентов технических вузов при использовании активных методов обучения иностранному языку / О. В. Сумцова. – М.: Молодой ученый. – № 2. – 2012. – С. 297–298.

УДК 370.711+378.013+372.65+378.169.14+420

Л. В. Першина,*Міжнародний гуманітарний університет, м. Одеса***ОПАНУВАННЯ НАВИЧОК СПІЛКУВАННЯ В ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ ПРОЦЕСІ ЗАДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ**

Стаття присвячена розгляду такої важливої проблеми освіти України як підготовка нової генерації науково-педагогічних кадрів, а саме формування професійної майстерності у майбутніх викладачів вищих закладів освіти. В дослідженні представлено аналіз літературних джерел з проблеми реформування вищої освіти, підготовки майбутніх працівників вищих навчальних закладів. Також визначено обов'язкові характеристики викладача вищої школи. Серед професійно-педагогічних вмінь, якими мають володіти викладачі вищої школи, виокремлено комунікативні вміння. В статті обґрунтовано важливість професійної іншомовної підготовки майбутніх фахівців в процесі міжкультурної інтеграції задля будування толерантних відносин в полікультурному освітньому просторі, розкрито сутність понять «полікультурна компетенція», «полікультурне виховання», «комунікативна компетенція».

Ключові слова: інтеграція, викладач, підготовка, полікультурна компетенція, комунікативна компетенція, іншомовне спілкування.

Статья посвящена рассмотрению такой важной проблемы образования Украины как подготовка новой генерации научно-педагогических кадров, а именно формирование профессионального мастерства у будущих преподавателей высших учебных заведений. В исследовании представлен анализ литературных источников по проблеме реформирования высшего образования, подготовки будущих работников высших учебных заведений. Также определены обязательные характеристики преподавателя высшей школы. Среди профессионально-педагогических умений, которыми должны владеть преподаватели высшей школы, выделены коммуникативные умения. В статье обосновано важность профессиональной иноязычной подготовки будущих специалистов в процессе межкультурной интеграции для построения толерантных отношений в поликультурном образовательном пространстве, раскрыто сущность понятий «политкультурная компетенция», «политкультурное воспитание», «коммуникативная компетенция».

Ключевые слова: интеграция, преподаватель, подготовка, поликультурная компетенция, коммуникативная компетенция, иноязычное общение.

The article is devoted to consideration of such important problem of Ukrainian education as preparation of new generation of scientifically pedagogical workers, namely the formation of professional skills of future teachers of higher educational establishments. The analysis of literary sources on issue of reformation of higher education, preparation of future workers of higher educational establishments is presented in research. Obligatory characteristics of teacher of higher school are also presented. Among professional pedagogical abilities which the teachers of higher school must own, communicative abilities are selected. The article grounds the importance of professional foreign preparation of future specialists in the process of intercultural integration for the building of tolerant relations in policultural educational space, reveals the essence of concepts «policultural competence», «policultural upbringing», «communicative competence».

Keywords: integration, teacher, preparation, policultural competence, communicative competence, foreign intercourse.

Динамічні зміни у внутрішній та зовнішній політиці України, зокрема зміна державного устрою, соціально-економічних відносин, ідеології та моральних цінностей, не могли не вплинути на кадрове забезпечення вищої школи, на наявну систему підготовки працівників освіти. Вхідження України в сучасний Європейський простір, на думку багатьох учених, потребує цивілізованих перетворень у системі вітчизняної освіти, зокрема у вищій школі. Важливого значення набуває проблема якості освіти, що, у свою чергу, висуває нові вимоги до підготовки майбутнього викладача. Держава потребує підготовки кваліфікованого кадрового педагогічного потенціалу, здатного на рівні сучасних міжнародних стандартів забезпечити формування трудових, розумових, фізичних і естетичних здібностей, а також високих моральних рис молодого покоління [9, с. 334].

Пріоритетна увага в реформуванні вищої освіти в Україні, на думку О. Мороза, О.Падалки, В.Юрченка, має надаватися підготовці нової генерації науково-педагогічних кадрів національної еліти, здатної трансформувати в собі нову освітньо-світоглядну парадигму національно-державного творення, гуманістичного вознесіння самоцінності особистості вихованця [7].

Зі свого боку, В. Олійник визначає обов'язкові характеристики викладача вищої школи, зокрема професійну компетентність на рівні європейських і світових стандартів, мобільність, конкурентоспроможність, творчість і відповідальність, гнучке, незалежне і критичне мислення, володіння іноземними мовами, новими інформаційними технологіями, здатність до діяльності в умовах невизначеності та змін, орієнтованість на ефективну самоосвіту, самовдосконалення впродовж життя [8].